

DECEMBER 2024

DECEMBER 2024

A black and white collage of protest images set against a bright yellow star-shaped background. The collage features several individuals: a woman in the center with a large afro and a white face mask; a man in the top left with a beard and sunglasses holding a sign; a woman in the top right with a raised fist and a tattooed arm; a man in the bottom right with glasses shouting into a microphone; a woman in the bottom left shouting; and a man in the middle left with a beard shouting into a megaphone. A sign in the bottom left corner reads "ANYONE". The overall theme is social and political activism.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Handleiding Sterk Netwerk

December 2024

1. Introductie Right to Protest campagne	3
2. Wat is een (demonstratierecht) netwerk?	4
2a. Oefening – Breng je (demonstratierecht)netwerk in kaart	4
3. Waarom zijn relaties belangrijk in je (demonstratierecht)netwerk?	6
3a. Oefening – Rollenspel een-op-eengesprek	7
4. Structuur: Hoe bouw je een sterk netwerk?	8
4a. Oefening – Teken jouw sneeuwvlokmodel	9
5. Meer informatie	10

1. Introductie Right to Protest campagne

Leuk dat je de handleiding *Sterk Netwerk* leest. Deze handleiding is geschreven in het kader van Amnesty's campagne Right to Protest. Lokale demonstratierechtnetwerken voeren campagne om het demonstratierecht in hun stad te beschermen. Deze netwerken bestaan uit demonstranten (ervaringsdeskundigen) en voorvechters van het demonstratierecht.

In de Right to Protest campagne hebben we in 2023 en 2024 gewerkt aan lokale bescherming van het demonstratierecht. In 2024 zijn we gaan bouwen aan lokale demonstratierechtnetwerken met mensen die demonstraties organiseren. Samen willen we ervoor zorgen dat iedereen zonder barrières gebruik kan maken van hun demonstratierecht. Een lokaal netwerk bestaat uit mensen uit sociale bewegingen, de gemeenteraad en lokale media. Het lokale netwerk heeft kennis over de theorie en praktijk van het demonstratierecht en kan gebruikmaken van campagnetactieken. Daarmee bereiken we samen dat de lokale autoriteiten (burgemeester, ambtenaren en politie) het demonstratierecht beter waarborgen in de gemeente. Deze handleiding kan je daarbij helpen, net als de handleiding *Campagnetactieken*.

Doel handleiding

In dit document geven we je meer informatie over wat een netwerk is én hoe je deze kunt versterken en behouden door middel van relaties en structuur. Ten eerste ga je in kaart brengen wie in jouw netwerk zitten en wie je nog mist. Daarna lees je waarom het belangrijk is om relaties op te bouwen en hoe je dit kunt doen door middel van een-op-eengesprekken. Als laatste onderzoek je je eigen netwerk en hoe je dit kunt vormen tot een sterk netwerk. Bij elk onderdeel is ook een oefening opgenomen, zodat je direct zelf (met je netwerk) aan de slag kunt gaan. Je kunt deze gebruiken voor het demonstratierecht, maar misschien ook wel voor andere campagnes. We baseren ons voornamelijk op de methode organizing.

Waarom is dit belangrijk? Heel simpel: samen sta je sterker wanneer je het demonstratierecht in jouw stad wilt verbeteren.

2. Wat is een (demonstratierecht) netwerk?

In de Right to Protest campagne zijn er in verschillende steden demonstratierechtnetwerken opgebouwd. Maar wat wordt precies bedoeld met een netwerk?

In algemene zin is een netwerk een samenhangend geheel van onderlinge relaties. Hierin zijn de leden van het netwerk met elkaar verbonden door een gezamenlijk belang of doel. Een **demonstratierechtnetwerk** bestaat dan ook uit een groep mensen die demonstreren, aan demonstraties deelnemen of zich bezighouden met het demonstratierecht. Leden van een netwerk komen uit verschillende organisaties en bewegingen, maar vinden elkaar binnen het netwerk vanwege een gezamenlijk doel: ervoor zorgen dat iedereen gebruik kan maken van het demonstratierecht. De netwerken zijn actief in hun eigen stad. Ze staan in contact met de lokale politiek, die ook deel uit kan maken van het netwerk. De netwerken gaan met de kennis over het demonstratierecht én de ervaringen van de leden in het netwerk het gesprek aan met de lokale autoriteiten en voeren zo nodig de druk op.

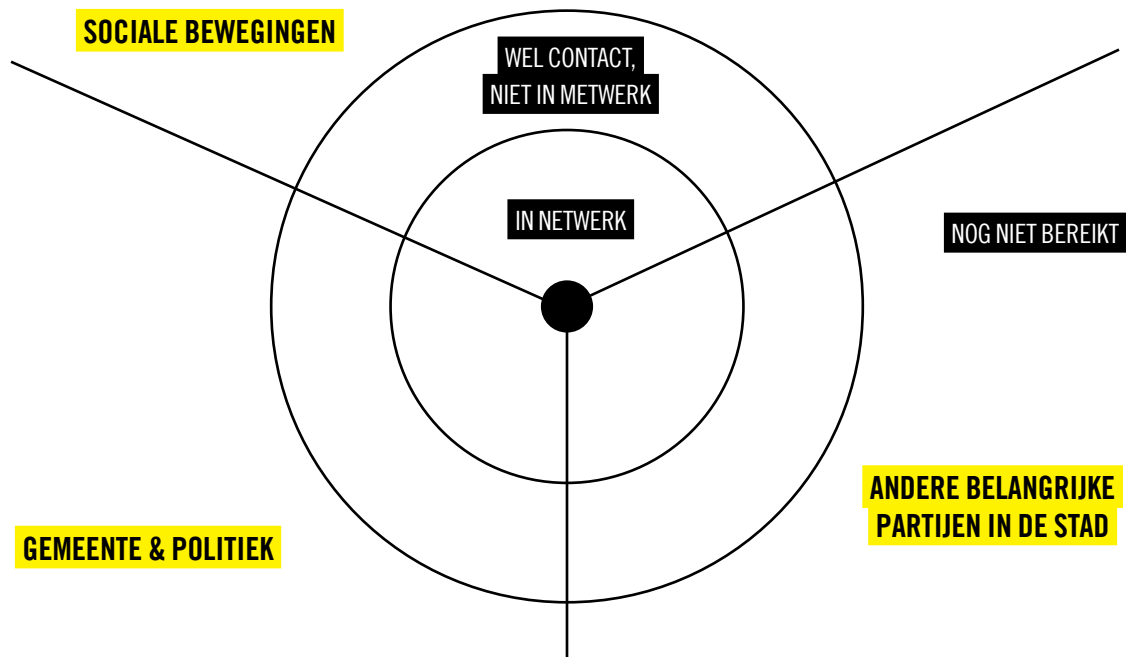
Het is van belang dat je weet wie er in jouw netwerk zit, maar zeker zo belangrijk is het om te weten wie de sleutelfiguren zijn in jouw stad en wie je nog in je netwerk mist. Denk hierbij aan demonstranten, sociale bewegingen, raadsleden, politieke partijen en andere personen of groepen die in jouw stad een rol spelen op het gebied van demonstratierecht. Wanneer je dit helder hebt, kan je stappen ondernemen om jouw netwerk inclusiever en mogelijk meer strategisch te maken. Kijk ook eens in de handleiding *Campagnetactieken* naar de bondgenotenboog en de bijbehorende opdracht om zo een beter beeld te hebben van wie je de meeste hulp kunt verwachten bij het bereiken van je doel.

2a. Oefening - Breng je (demonstratierecht)netwerk in kaart

Deze oefening is bedoeld om te bekijken of je de juiste mensen en organisaties in je netwerk hebt om je doel te kunnen bereiken. Bij demonstratierechtnetwerken is het doel de lokale autoriteiten beïnvloeden om het demonstratierecht in jouw stad te waarborgen. Deze oefening is dus meer **extern** gericht.

Stap 1: Samen met je team maak je een netwerkcirkel met mensen en sociale bewegingen in jullie stad. Je kunt hierbij het onderstaande voorbeeld gebruiken. Stel jezelf bij het invullen de volgende vragen:

- Welke personen/organisaties zijn onderdeel van je netwerk? Zet deze in de binnenste cirkel.
- Welke personen/organisaties zijn er nog meer in jouw stad met betrekking tot het demonstratierecht en waar passen ze in de netwerkcirkel? Schrijf ze op bij de tweede cirkel (contact) of daarbuiten (nog geen contact).
- Welke personen/organisaties mis je nog in je netwerk en zijn belangrijk voor jullie gezamenlijke doel? Wie zijn de sleutelfiguren? Dit kunnen personen of organisaties zijn waar je al wel contact mee hebt of nog geen contact mee hebt.
- Een divers netwerk is een sterk netwerk. Een netwerk is sterker als er verschillende stemmen zijn die hun verschillende ervaringen kunnen delen – kun je je netwerk diverser maken?
- Met welk doel wil je hen betrekken bij je netwerk? Waarom is dit belangrijk? Bepaal dit samen, zodat je doelgericht te werk kunt gaan en een heldere vraag kunt stellen.
- Zijn er mensen in je team die zelf of via anderen contact kunnen leggen met deze sleutelfiguren?

Stap 2: Maak een plan: **wie** gaat **wanneer** en **hoe** contact leggen met deze missende sleutelfiguren? Welke vraag wil je hen stellen? Betrek hierbij de contacten van de mensen in je netwerk en hun deskundigheid.

Stap 3: Reflectie: Pak regelmatig de netwerkcirkel erbij, kijk wat er is veranderd en welke acties er misschien nog nodig zijn. Zeker als er nieuwe personen of organisaties bij je netwerk aansluiten is het interessant om samen opnieuw naar de cirkel te kijken. Met welke personen of organisaties hebben zij contact? Wat betekent dit voor je netwerk?

3. Waarom zijn relaties belangrijk in je (demonstratierecht)netwerk?

Een netwerk kan je zien als een web van verbindingen en relaties tussen verschillende mensen. Belangrijk is dat dit geen willekeurige relaties zijn. De relaties zijn gebaseerd op gedeelde waardes en richten zich op een gezamenlijk doel, ze zijn intentioneel. Je gaat deze relaties dus heel bewust aan met mensen waarvan je denkt dat ze belangrijk zijn voor jouw netwerk en jij ook iets voor hen kunt betekenen (*wederkerigheid*). Dit doe je vanzelfsprekend vanuit een open en eerlijke houding en met respect voor elkaar.

De beste manier om een relatie op te bouwen met een (nieuw) lid in je netwerk is door persoonlijk contact in een **'een-op-eengesprek'**. In deze gesprekken bouw je een relatie op en vraag je commitment aan de ander. Je bouwt een relatie op door iets van jezelf te delen: jouw verhaal, de reden dat jij voor jouw doel (demonstratierecht) in actie bent gekomen. Hiermee nodig je de ander uit om in verbinding te komen. Vanuit jouw kwetsbaarheid kun je ook de ander vragen wat die motiveert, en op zoek gaan naar gezamenlijke waardes én doelen. Een relatie heeft een toekomst, dus in een gesprek vraag je een concrete toezegging op jullie gezamenlijke actie. Lees meer over het belang van relaties opbouwen en het een-op-eengesprek in het [organizing handboek](#) op bladzijdes 15-20 (in het Engels).

Hieronder staat een structuur die je kunt gebruiken om een een-op-eengesprek goed voor te bereiden en te laten verlopen.

- 1. Duidelijk doel:** Door aan het begin van je gesprek meteen het doel te benoemen, ben je eerlijk en duidelijk en weet degene met wie je praat ook waar die aan toe is.
- 2. Relatie opbouwen:** Stel jezelf voor en vertel jouw verhaal. Wat motiveert jou om je in te zetten voor demonstratierecht? Vervolgens stel je vragen om de ander beter te leren kennen (*verkennen*). Je probeert erachter te komen wat de ander motiveert. Durf door te vragen. Ga op zoek naar gemeenschappelijke waarden, ervaringen en doelen (*verbinden*). Vervolgens koppel je deze informatie aan jullie gezamenlijke doel en kijk je wat je voor elkaar kunt betekenen (*uitwisselen*).
- 3. Duidelijk verzoek:** Je eindigt het gesprek met een concreet verzoek, waarbij het voor allebei duidelijk is wat er is afgesproken. Hiermee leg je jullie relatie voor de komende tijd 'vast', want dat betekent dat je elkaar binnenkort weer zult spreken met de intentie dat je iets voor elkaar gaat betekenen op langere termijn. Een duidelijk verzoek is tijd- en plaatsgebonden, een ja-of-nee-vraag. Zo weten jullie allebei wat je van de ander kunt verwachten.

Bovenstaande structuur kan je blijven gebruiken in de gesprekken die je voert. De aandacht kan verschuiven van mensen werven voor je netwerk naar de relatie onderhouden en versterken. Het kan onnatuurlijk voelen om op deze manier een gesprek voor te bereiden, daarom is het goed om dit te oefenen binnen je netwerk.

Soms antwoordt iemand met 'nee' op jouw concrete verzoek. Het is aan jou om erachter te komen met welke 'nee' je te maken hebt en wat de ander nodig heeft om daar een 'ja' van te maken. Er zijn drie soorten nee:

- Nee, niet nu → probeer af te stemmen wanneer wel
- Nee, niet dat → probeer te vragen waarom niet en af te stemmen wat wel
- Nee, nooit → bedanken en laten gaan

3a. Oefening - rollenspel een-op-eengesprek

Een een-op-eengesprek oefen je het beste door middel van rollenspel. Hiervoor zijn drie mensen nodig, twee mensen in het gesprek en een observator. Een oefengesprek duurt circa 10 minuten, maar normaal duurt een een-op-eengesprek natuurlijk langer.

Het doel van de oefening is om volgens de bovenstaande structuur een gesprek te voeren, in dit gesprek verbinding te maken en een commitment te vragen, en om van elkaar te leren door te observeren en te reflecteren.

Stap 1: Rollen en voorbereiding

Je gaat in een groepje van drie zitten en verdeelt de rollen: twee mensen in het gesprek en een observator.

De **mensen in het gesprek** kiezen een rol: iemand is lid van het netwerk en de ander doet zich voor als een demonstrant van een bepaalde beweging die nog niet in het netwerk zit. Diegene die al in het netwerk zit schrijft ter voorbereiding voor zichzelf het doel en het concrete verzoek op.

De **observator** bewaakt de tijd: neem tien minuten de tijd voor het gesprek en vijf minuten voor de reflectie. De observator heeft pen en papier voor notities en let tijdens het gesprek op de volgende punten:

- Zijn de drie stappen doorlopen?
- Was er een duidelijk doel aan het begin van het gesprek?
- Hoe werd de verbinding gemaakt?
- Werd de persoonlijke motivatie verteld?
- Was er een concreet verzoek?
- Hoe werd er omgegaan met een potentiële 'nee'?
- Welke 'nee' was het?

Stap 2: Het gesprek

Houd het gesprek en let hierbij goed op de tijd. Het is heel kort, dus het hoeft niet perfect en compleet te zijn.

Stap 3: Samen reflecteren

De **observator** deelt kort wat is opgevallen tijdens het gesprek: wat ging goed en wat kan beter?

De **mensen in het gesprek** delen hun ervaring:

- Hoe was het om volgens deze structuur een gesprek te voeren?
- Welke vraag was goed om te stellen?
- Wat neem je hieruit mee?
- Wat zou je nog meer willen oefenen?

Stap 4: Wissel van rol en begin opnieuw

4. Structuur: Hoe bouw je een sterk netwerk?

Zoals we hierboven al hebben besproken is het belangrijk om de juiste mensen in je netwerk te hebben en met hen een goede relatie op te bouwen. Op het moment dat je netwerk groeit, is het belangrijk dat je ook nadenkt over de structuur van het netwerk. Met een goede structuur verdeel je taken, rollen en verantwoordelijkheid en zorg je voor een sterk netwerk. Om dit te doen kan je drie belangrijke stappen ondernemen, namelijk:

1. **Gezamenlijk doel** – iedereen weet wat het doel is waar je samen naar toe werkt, waarom dit belangrijk is en wat jullie strategie is.
2. **Duidelijke rollen** – iedereen weet wat diens deel is in de gezamenlijke verantwoordelijkheid om het doel te bereiken.
3. **Duidelijke afspraken en verwachtingen** – iedereen weet hoe men met elkaar omgaat in het netwerk, hoe besluiten worden genomen en hoe je ervoor zorgt dat iedereen zich er thuis voelt.

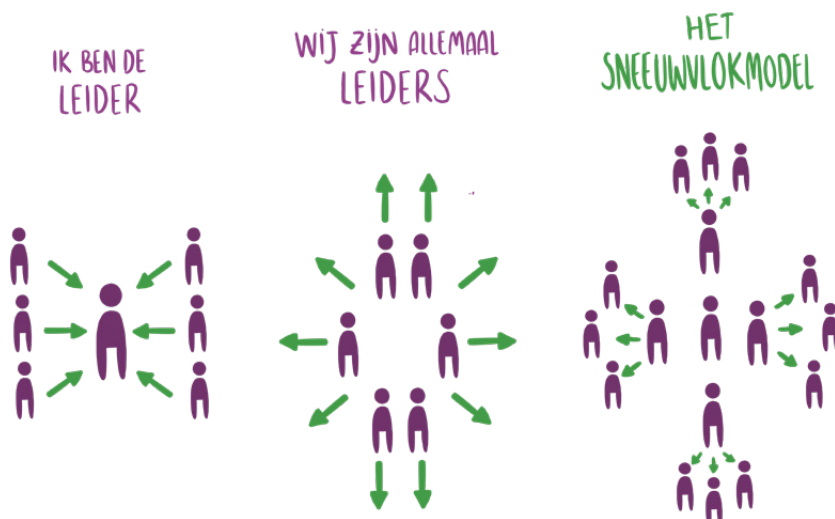
Bij de laatste stap is ook belangrijk om te bespreken hoe je met elkaar communiceert. Via welk medium, hoe vaak en wanneer. Zo zorg je dat iedereen in het netwerk op de hoogte blijft van de ontwikkelingen en dus ook aangehaakt blijft bij jullie doel. Hoe vaak spreken jullie af, en hoe communiceer je tussen jullie afspraken door?

Het sneeuwvlokmodel

Een voorbeeld van een sterke structuur die veel wordt toegepast is het **sneeuwvlokmodel**. Een sneeuwvlok bestaat uit meerdere kleine teams die onderling afhankelijk van elkaar zijn en worden aangestuurd door een kernteam. In deze structuur wordt het leiderschap dus verdeeld in plaats van dat één persoon of iedereen de leider is.

Een voordeel van deze structuur is dat nieuwe mensen makkelijk kunnen aansluiten bij een van de kleinere teams en dat er makkelijk een team kan worden toegevoegd aan de sneeuwvlok. Daarnaast stel je de mensen in je netwerk in staat om leiderschap te ontwikkelen door de verantwoordelijkheid te nemen in een van de teams. En als laatste voordeel blijven de teams overzichtelijk in grootte. Alle teams zijn even belangrijk in het halen van het gezamenlijke doel, ze werken allemaal aan dezelfde strategie en hebben elkaar hierbij nodig. Lees meer over het sneeuwvlokmodel in het [organizing handboek](#) op bladzijdes 25-27 (in het Engels).

In de onderstaande afbeelding zie je hoe zo'n sneeuwvlok in elkaar zit:

4a. Oefening – Teken jouw sneeuwvlokmodel

In deze oefening ga je je eigen netwerk in kaart brengen met als doel inzicht te krijgen in hoe dit is opgebouwd. Ook onderzoek je welke relaties en leiderschapsrollen je nog mist of sterker wilt maken. Deze oefening is dus **intern** gericht.

Stap 1: In kaart brengen

Breng samen met anderen in je netwerk jullie netwerk in kaart door alle personen in je netwerk op te schrijven en met elkaar te verbinden. Je kunt jezelf hierbij de volgende vragen stellen:

- Welke personen zijn de drijvende kracht in het netwerk? Zet deze in het midden.
- Wie is er nog meer actief in het netwerk? Schrijf deze namen eromheen.
- Welke relaties bestaan er tussen de verschillende personen? Trek lijnen tussen personen, wie heeft contact met wie? Kun je een sneeuwvlok vormen?

Stap 2: Analyseren en reflecteren

Samen kijken waar je nu staat. Door te kijken welke relaties sterk zijn en wie deze onderhoudt, kun je ook de sterkte van je netwerk testen. Ook kun je kijken hoe afspraken over rollen en taken je netwerk kunnen versterken. Je kunt jezelf hierbij de volgende vragen stellen:

- Heb je al een duidelijke sneeuwvlokstructuur en werkt dat?
- Zo niet, hoe zou je relaties kunnen opbouwen in deze structuur om een sneeuwvlok te bouwen?
- Hoe verloopt de communicatie in je netwerk, is iedereen op de hoogte?
- Zo niet, welke afspraken kan je maken om dit te verbeteren?
- Mocht iemand uit de kern van het netwerk wegvallen, kan het netwerk dan blijven bestaan?
- Wat is ervoor nodig om het netwerk duurzaam te maken, welke afspraken kan je maken?

Stap 3: Rollen en taken

Vervolgens kijk je naar de verschillende rollen en taken in je netwerk. Je kunt jezelf hierbij de volgende vragen stellen:

- Welke rollen hebben de personen in het netwerk, of welke taken nemen zij op zich? Schrijf deze rollen / taken bij de namen.
- Is de taakverdeling in balans? Wordt niemand overvraagd?
- Zijn er taken die blijven liggen, en zo ja, welke talenten mis je dan in je netwerk? Kun je hier iemand voor zoeken?

Stap 4: Werving

Op basis van de analyse maak je een plan welke mensen je nog nodig hebt in je netwerk. Dit kunnen mensen zijn uit een bepaalde beweging of mensen met een bepaalde expertise. Bedenk samen wie deze personen zouden kunnen zijn, via welk (persoonlijk) netwerk je deze personen zou kunnen vinden en maak hiervoor een plan. Maak hier concrete actiepunten van.

Stap 5: Herhaling

Het kan zinvol zijn om af en toe het ingevulde sneeuwvlokmodel erbij te pakken en te kijken wat er is veranderd. Zijn er nieuwe mensen bijgekomen of zijn er juist mensen weggegaan? Doorloop de stappen hierboven nog een keer en bepaal hoe je je netwerk nog sterker kunt maken.

5. Meer informatie

Heb je vragen over bovenstaande onderwerpen en oefeningen? Neem dan contact op met demonstreren@amnesty.nl.

Wil je op de hoogte blijven van nieuws en acties rondom het demonstratierecht?

In de **Right to Protest WhatsApp Community** wordt maximaal twee keer per week een bericht gedeeld. Word lid via deze link: <https://chat.whatsapp.com/C9FB8PXZGWC7UGPAyktLOU>

Mocht je je meer willen verdiepen in deze onderwerpen, dan vind je hieronder een aantal links en boekentips.

Online materiaal:

“Organizing: People, Power, Change”, Engelstalig handboek over de methode “organizing”, met onder andere informatie over relaties opbouwen, een-op-eengesprekken en het sneeuwvlokmodel.
Link: [Organizers_Handbook.pdf](#)

“Campaigning and Organizing”, Engelstalige video met uitleg over de methode organizing binnen een campagne.

Link: [All about Campaigning and Organizing - YouTube](#) (circa 45 minuten)

“All about 1:1 conversations”, Engelstalige video met uitleg over een-op-eengesprekken

Link: [All about 1:1 conversations - YouTube](#) (circa 17 minuten)

“All about storytelling”, Engelstalige video (inclusief Nederlandse ondertiteling) met uitleg over de kracht van jouw persoonlijke verhaal.

Link: [All about Storytelling, Nederlands ondertiteld](#) (circa 30 minuten)

“Dossier Demonstratierecht”, informatie over het demonstratierecht, veelgestelde vragen en antwoorden op de website van Amnesty International Nederland.

Link: [Demonstratierecht in Nederland - Amnesty International](#)

“Demonstratierecht onder druk”, Amnesty International Nederland, 2024

Rapport over het demonstratierecht in Nederland, gepubliceerd aan het begin van de campagne Right to Protest.

Link: [Rapport demonstratierecht in Nederland: overheid schiet te kort](#)

Link: [AMN_22_33_demonstratierecht-onder-druk.pdf](#)

Boekentips:

“Jouw verhaal doet er toe”, Lowlander Project, 2024

Een stap-voor-stap methode om je eigen verhaal te vinden, dit voor anderen herkenbaar te maken en er urgentie aan te verbinden. De manier om relaties op te bouwen en samen in actie te komen.

“Stickers plakken is niet genoeg”, Lowlander Project, 2022

Een duidelijke uitleg over de theorie van organizing met succesvolle voorbeelden uit de praktijk. Relaties en structuur worden hierin besproken, naast de andere elementen van organizing.